

ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ÇALIŞMA DEFTERİ

COĞRAFYA 12

Ünite

BEŞERÎ SİSTEMLER

Konu

- Türkiye'nin Bölgesel Kalkınma Projeleri
- Türkiye'de Hizmet Sektörü

OGM
MATERYAL

<http://ogmmateryal.eba.gov.tr>

2.
SAYI

ÖN SÖZ

Sevgili Öğrenciler,

Bu çalışma defterinde öğretim süreçleri içerisinde kazandığınız bilgi ve becerileri kullanmanıza olanak tanıyacak çeşitli düzeylerde ve yapılarda etkinlikler bulunmaktadır. Bu etkinliklerle hem okulda işlemiş olduğunuz konuları tekrar etme hem de akademik gelişiminizi izleme imkânı bulacaksınız. Bu amaçla hazırlanan çalışma defterinde yer alan etkinlikler, bilişsel alan basamaklarını içerecek şekilde yapılandırılmıştır.

Çalışma defterinde boşluk doldurma, eşleştirme, çoktan seçmeli, açık uçlu, kısa cevaplı madde tipi etkinliklerinin yanı sıra bil-bul-çöz, kelime avı ve sudoku gibi içeriklerle keyifli vakit geçirmenizi sağlayan etkinlikler de yer almaktadır. Ayrıca “Hatırlıyor muyum?” bölümüyle akademik açıdan öz değerlendirmenizi yapabilecek ve eksik olduğunuz konuları karekodlar aracılığıyla tekrar etme fırsatı bulacaksınız.

Alanında yetkin uzmanlarca titizlikle hazırlanmış olan bu çalışma defteri ile akademik gelişiminize katkı sunmayı amaçlamaktayız. Bu çalışmanın eğitim hayatınızda olumlu yansımalarını görmek dileğiyle...

Hatırlıyor muyum?

Aşağıdaki bilgileri hatırlayıp hatırlamadığınızı ilgili bölüme işaretleyiniz. Puan durumunuza göre aşağıdaki karekodları okutarak konu eksiklerinizi tamamlayınız.

1

Bölgesel kalkınma projelerinin temel amacı; bölgedeki ekonomiyi canlandırmak, yatırımları artırmak, bölge halkının ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmaya katılmasını sağlamaktır.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kismen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

2

Türkiye’de bölgeler arası ekonomik ve sosyal farklılıkları gidermek için bölgesel kalkınma çalışmaları başlatılmıştır.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kismen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

3

Güneydoğu Anadolu Projesi, Türkiye’nin ilk bölgesel kalkınma projesidir.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kismen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

4

Güneydoğu Anadolu Projesi, 1970’lerde sadece sulama ve hidroelektrik enerji üretimi amaçlı bir proje olarak başlamıştır.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kismen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

5

Sulama ve enerji yatırımlarını amaçlayan Güneydoğu Anadolu Projesi ile sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmelerin sağlanması da hedeflenmektedir.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kismen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

6

Amasya, Artvin, Bayburt, Çorum, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize, Samsun, Tokat ve Trabzon illerini kapsayan Doğu Karadeniz Projesi ile bölgenin sosyokültürel gelişimini sağlamak hedeflenmektedir.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kismen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

7

Yeşilirmak Havzası Gelişim Projesi ile ekolojik dengeyi bozmadan, en uygun arazi kullanımının planlaması, kaynakların sürdürülebilir yönetilmesi, diğer bölgelerle olan sosyoekonomik gelişmişlik farklarının azaltılması hedeflenmektedir.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kismen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

Hatırlıyor muyum?

8

Doğu Anadolu Projesi'nde bölgenin yer şekillerinin engebeli olması ve zorlu iklim koşulları çalışmaların daha çok tarım ve hayvancılık üzerinde yoğunlaşmasına neden olmuştur.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

9

Zonguldak Bartın Karabük Projesi; kömüre ve çeliğe dayalı sanayiye olan bağımlılığı azaltarak yeni iş sahaları oluşturmak için hazırlanan bir projedir.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

10

Konya Ovası Projesi Aksaray, Karaman, Konya, Niğde, Nevşehir, Kırıkkale, Kırşehir ve Yozgat illerinden oluşmaktadır.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

11

Gelişmiş ülkelerde hizmet sektörünün gayrisafi millî hasıla içindeki payı tarım ve sanayi sektörlerine göre daha fazladır.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

12

Hizmet sektörünün ülkemizde ön plana çıkmasında gelişen teknolojiye paralel olarak ihtiyaçların artması ve farklılaşması gibi faktörler etkili olmuştur.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

13

Türkiye'de hizmet sektörü günümüzde hayatın her alanına girmiş ve gayrisafi yurt içi hasılanın önemli bir bölümünü oluşturmuştur.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

14

Türkiye'de istihdam açısından en çok çalışanın yer aldığı hizmet sektörü, ekonomik katkısının yanı sıra eğitimle birlikte sosyokültürel gelişime de destek sağlar.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

Hatırlıyor muyum?

15

Türkiye'de iç ve dış ticaret oldukça canlı bir yapıya sahiptir. Dış alım ve dış satımdaki bu canlılık ekonomik büyümeyi olumlu yönde etkilemektedir.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

16

Türkiye'de artan turizm yatırımları ve turistik alanların tanıtımı ile bu sektörün ekonomideki payı artmıştır. Dış ticaret açığını azaltması ve döviz girdisi sağlaması ile turizmin ekonomideki yeri önemlidir.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

17

Asya ve Avrupa kıtalarının arasında yer alan, Afrika Kıtası'na yakın olan Türkiye sahip olduğu coğrafi konum ile dünyada ulaşımın geliştiği ülkelerden biri olmuştur.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

18

Ulaşım altyapısının kurulması ve gelişmesi üzerinde coğrafi konum, yeryüzü şekilleri, iklim gibi doğal faktörler ile ekonomik faaliyetler, teknolojik gelişmeler, nüfus ve yerleşme gibi beşerî faktörler etkilidir.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

PUAN

0 - 22

KONUYU TEKRAR ETMELİSİNİZ

PUAN

23 - 27

ÇALIŞMALISINIZ

PUAN

28 - 36

ÇOK İYİ

TOPLAM PUANINIZ

1-2-3-4-5-6-7-8-9-10.
maddelerin
konu özeti

11-12-13-14-15-16.
maddelerin
konu özeti

17-18.
maddelerin
konu özeti

Eşleştirme

Verilen bilgiler ile Türkiye'deki bölgesel kalkınma projelerini doğru olarak eşleştiriniz.

1

1970'lerde sulama ve hidroelektrik enerji üretimi amaçlı bir proje olarak başlamıştır. Daha sonra gelişerek sosyo-ekonomik şartları iyileştirmeyi hedefleyen bu proje, Türkiye'nin ilk bölgesel kalkınma projesidir.

2

Kömüre ve çeliğe dayalı sanayiye olan bağımlılığı azaltarak yeni iş sahaları oluşturmak için hazırlanan bu projedeki iller, taş kömürü ve yer altı kaynakları bakımından zengindir. Bölgenin en büyük ekonomik faaliyeti demir-çelik sanayisi ve madenciliktir.

3

Amacı, bölgenin sosyokültürel gelişimini sağlamak ve ekonomik yapıyı güçlendirmek olan projenin kapsadığı iller Artvin, Bayburt, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize, Samsun, Tokat, Amasya, Çorum ve Trabzon'dur.

4

Kalkınma projesinin kapsadığı bölge önemli bir orman varlığına sahiptir. Bölgenin yaklaşık %37'si ormanlarla kaplıdır. Ayrıca bölge balıkçılık faaliyetleri açısından hem denizde hem de kara içi sularda önemli bir potansiyele sahiptir.

5

Kapsadığı illerin tamamının aynı zamanda Türkiye'deki başka bir projenin de içinde yer aldığı kalkınma projesi, ekolojik dengeyi bozmadan arazi kullanımını, kaynakların sürdürülebilir yönetilmesini, diğer bölgelerle olan sosyoekonomik gelişmişlik farklarının azaltılmasını amaçlamaktadır.

6

Aksaray, Karaman, Konya, Niğde, Nevşehir, Kırıkkale, Kırşehir ve Yozgat illerinden oluşmaktadır. 1985 yılında başlayan bölgedeki çalışmalarla DSİ yatırımlarını da içine alarak gerçekleştirilen sulama projesidir.

7

Gıda, tarım ve hayvancılık sektöründe verimlilik ve katma değeri artırmak, kişi başına düşen geliri artırıp bölgeler arasındaki ekonomik farklılıkları azaltmak ve bölge dışına göçü azaltmayı amaçlayan Türkiye'nin en çok sayıda ilini kapsayan projedir.

8

Proje bölgesinin ekonomisi büyük ölçüde tarıma dayalıdır. Fakat tarım sektörünün verimliliği düşüktür. Karasal ve sert karasal iklimin hakim olduğu bölgede elverişsiz iklim koşulları ve engebeli yer şekilleri nedeniyle kış aylarında ulaşım hizmetlerinin aksaması, kırsal kesimin pazar ekonomisi ile bütünleşememesi verimliliğin düşük olmasında etkilidir.

Doğu Karadeniz Projesi

A

Doğu Anadolu Projesi

B

Güneydoğu Anadolu Projesi

C

Yeşilirmak Havzası Gelişim Projesi

D

Zonguldak Bartın Karabük Projesi

E

Konya Ovası Projesi

F

Boşluk Doldurma

Aşağıdaki kelimeleri verilen ifadelerdeki boşluklara doğru olarak yazınız.

Demir çelik

Dış

Konum

Döviz

Kültür

Yeşilirmak

Güneydoğu
Anadolu

Ekonomi

Bölgeler

Hizmet

Tarım

Gelişmiş

Akdeniz

Ulaştırma

Kalkınma

Gaziantep

Doğu

1. Kalkınma hızı düşük olan bölgelerin ekonomik sorunları, ülkelerin genel politikalarını etkilemiştir.
2. Türkiye’de bölgeler arası ekonomik ve sosyal farklılıkları gidermek için bölgesel projesi çalışmaları başlatılmıştır.
3. Türkiye’nin ilk bölgesel kalkınma projesi Projesidir.
4. GAP, Şanlıurfa, Adıyaman,, Diyarbakır, Mardin, Siirt, Şırnak, Batman ve Kilis illerini kapsar.
5. DOKAP, daha çok Orta ve Karadeniz illerini kapsayan kalkınma projesidir.
6. Amasya, Çorum, Samsun ve Tokat illerini kapsayan proje Havzası Gelişim Projesi’dir.
7. Doğu Anadolu Projesi’nin amaçları arasında, ve hayvancılık sektörlerinde verimlilik ve katma değeri artırmak yer alır.
8. Kalkınma projelerinin temel amacı arası gelişmişlik farklarının azaltılmasıdır.
9. Zonguldak Bartın Karabük Projesi’nde, bölgenin en önemli ekonomik faaliyeti sanayisi ve madenciliktir.
10. Dünyada ekonomiye yön veren temel sektörler; tarım, sanayi ve sektörleridir.
11. ülkelerde hizmet sektörünün gayrisafi millî hasıla içindeki payı tarım ve sanayi sektörlerine göre çok daha fazladır.
12. sektörünün başlıca amacı; ekonomik gelişmenin ve özellikle sanayileşmenin gerektireceği ulaşım ihtiyacını emniyetli, süratli, güvenli, verimli şekilde ve minimum maliyetle gerçekleştirmektir.
13. Malların ve sermayenin ülke dışına aktarımı ticaret kapsamında yer alır.
14. Türkiye’de tarihî ve kültürel değerlerin zenginliği turizmi faaliyetlerinin yapılmasına imkân tanır.
15. Ülkemizde turizm gelirlerinin yüksek olduğu deniz turizminde ve Ege kıyıları önemlidir.
16. Dış ticaret açığını azaltmada ve girdisi sağlamadaki önemi ile turizmin ekonomideki yeri daha da önem kazanmaktadır.
17. Asya ve Avrupa kıtalarının arasında yer alan, Afrika Kıtası’na yakın olan Türkiye’nin sahip olduğu coğrafi ulaşım açısından önemlidir.

Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1. Ülkelerin gelişmesinde önemli bir görev üstlenen bu sektör, kendi içinde çeşitli iş kollarına ayrılır. Bu iş kollarından bazıları; ticaret, ulaştırma, finans, sigortacılık, turizm, bilgi iletişim, eğitim, sağlık, güvenlik, sosyal hizmetler, kültürel ve sanatsal etkinlikler ile spor etkinlikleridir. Bu sektörün gerek toplam istihdam içindeki payı gerekse millî gelir içindeki payı, ülkelerin gelişmişlik seviyesine göre farklılık gösterir.

Bilgide aşağıdakilerden hangisinden daha fazla bahsedilmektedir?

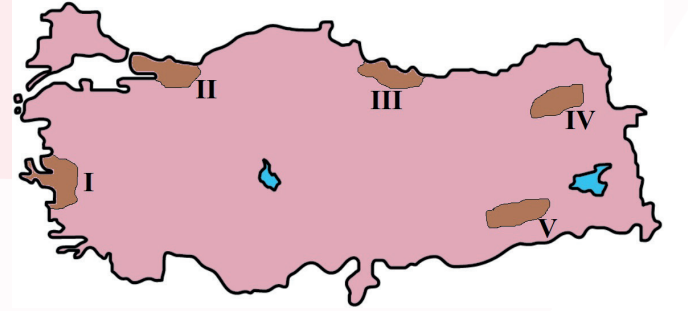
- A) Teknoloji gelişimi
- B) Hizmet sektörü
- C) Sanayi sektörü
- D) İstihdamın önemi
- E) İhracatın önemi

2. Türkiye’de havalimanlarının sayısının artırılması; kara yollarının viyadük, tünel ve köprülerle gerek genişletilmesi gerekse yol kalitesinin artırılması; yüksek hızlı trenler ile Ankara, Eskişehir, İstanbul, Konya gibi şehirler arasında ulaşımın yapılabilir olması; limanların iyileştirilmesi ile deniz yollarının daha etkin kullanılabilmesi hizmet sektörlerini olumlu etkilemiştir.

Yukarıda ifade edilen gelişmeler aşağıdakilerden hangisinin gelişimini daha az etkilemiştir?

- A) Tarım ürünü çeşitliliği
- B) Ulaşım güvenliği
- C) Dış ticaret hacmi
- D) Turizm gelirleri
- E) Sanayi ürünleri üretimi

3. Aşağıdaki Türkiye haritasında beş farklı alan taranarak numaralandırılmıştır.

Taranan alanların hangileri, Türkiye’nin millî gelirine hizmet sektörü ile daha fazla katkı yapmaktadır.

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) III ve IV
- E) IV ve V

4. Tarım sektörünün gayrisafi millî hasıla içindeki payının 1923’te yaklaşık %47 iken 2020’ye gelindiğinde yaklaşık %6 seviyesine gerilemesi, Türkiye’de ekonomik dinamiklerin değiştiğini gösterir. Aynı dönemde sanayi sektörünün gayrisafi millî hasıla içindeki payı yaklaşık %13’ten %23’e ulaşmıştır.

Buna göre yukarıdaki verilerden, Türkiye’nin gayrisafi millî hasılasında hizmet sektörünün payı ile ilgili;

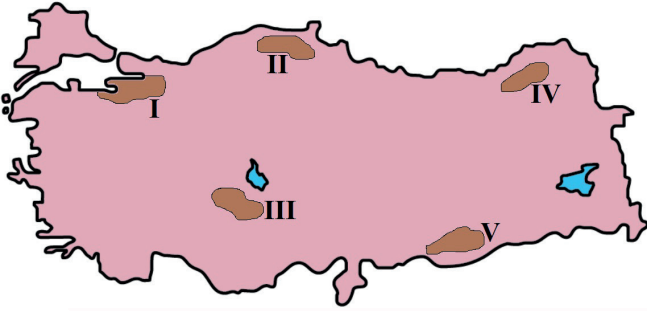
- I. 2020 yılında yaklaşık payı %71’dir.
- II. 1923 yılında payı tarımdan daha azdır.
- III. Payı 2000 yılına kadar sürekli artmıştır.

gibi çıkarımlardan hangilerine kesin olarak ulaşılabılır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

5. Aşağıdaki Türkiye haritasında beş farklı alan taranarak numaralandırılmıştır.

Yer şekilleri yolların güzergâhını, yapımını, maliyetini; ulaşımın hızını ve kalitesini doğrudan etkiler. Dağlık ve engebeli alanlar yolların daha dönemeçli ve uzun olmasına neden olur. Yol yapımını zorlaştırır ve maliyeti artırır. Böyle araziler kara ve demir yolu ulaşım sistemlerinin gelişimini zorlaştırır.

Haritada taranan alanlardan hangileri yukarıdaki açıklamaya daha fazla örnek oluşturur?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve IV
D) III ve IV E) IV ve V

6. Bölgenin sahip olduğu coğrafi potansiyellerin değerlendirilmesini amaçlayan Cumhuriyet tarihinin en kapsamlı kalkınma projesidir. Proje Fırat ve Dicle nehirlerinden sulama ve enerji üretiminde yararlanarak bölgenin gelişmesini hedefler. Proje bölge halkının ekonomik ve sosyal açıdan gelişimini sağlarken ülkemiz ve bölgedeki komşu ülkeler üzerinde de önemli etkileri vardır.

Yukarıda bahsedilen bölgesel kalkınma projesi hangisidir?

- A) Yeşilırmak Havzası Gelişim Projesi
B) Zonguldak Bartın Karabük Projesi
C) Konya Ovası Projesi
D) Güneydoğu Anadolu Projesi
E) Doğu Anadolu Projesi

7. Aşağıda Türkiye'nin bazı bölgesel kalkınma projelerinin kapladıkları alanları gösteren haritalar verilmiştir.

Harita 1

Harita 2

Harita 3

Buna göre, haritaların ait oldukları bölgesel kalkınma projeleri aşağıdakilerin hangisinde sırasıyla verilmiştir?

- A) Harita 1: Doğu Anadolu Projesi
Harita 2: Konya Ovası Projesi
Harita 3: Güneydoğu Anadolu Projesi
B) Harita 1: Güneydoğu Anadolu Projesi
Harita 2: Doğu Anadolu Projesi
Harita 3: Konya Ovası Projesi
C) Harita 1: Güneydoğu Anadolu Projesi
Harita 2: Konya Ovası Projesi
Harita 3: Doğu Anadolu Projesi
D) Harita 1: Konya Ovası Projesi
Harita 2: Güneydoğu Anadolu Projesi
Harita 3: Doğu Anadolu Projesi
E) Harita 1: Konya Ovası Projesi
Harita 2: Doğu Anadolu Projesi
Harita 3: Güneydoğu Anadolu Projesi

8. Güneydoğu Anadolu Projesi ile Fırat ve Dicle nehirleri üzerinde kurulacak barajlarla tarım alanlarının sulanması ve hidroelektrik üretimi hedeflenmiştir. Günümüzde projenin büyük bir bölümü tamamlanmış ve bölge ekonomisindeki etkileri görülmeye başlanmıştır.

Buna göre, proje ile birlikte bölgedeki;

- Bölgenin tarihi ve kültürel zenginliğine yönelik yatırımlar arttı.
- Parçalı tarım arazilerinin bir kısmında arazi toplulaştırması yapıldı.
- Hidroelektrik santralleri kuruldu.
- Tarıma dayalı endüstri gelişti.

gibi gelişmeler aşağıdaki hangi sektörle daha az ilişkilendirilebilir?

- A) Sanayi B) Ulaşım C) Enerji
D) Tarım E) Turizm

9. Sektör, iki kısımda ele alınır. Bunlardan biri kâr amacıyla yapılan, sadece ham maddelerin ve mamul maddelerin satımıyla ilgili faaliyetleri kapsar. Diğeri ise malların ve sermayenin ülke dışına aktarımı ile ilgilidir. Türkiye’de, bu sektör ile birlikte hizmet sektörlerinin gayrisafi yurtiçi hasıla (GSYH) hesaplamalarındaki oranı yaklaşık %25’tir.

Yukarıdaki ifadede hangi sektör vurgulanmaktadır?

- A) Ticaret
B) Tarım
C) Sanayi
D) Ulaşım
E) Turizm

10. Aşağıda Türkiye’deki bölgesel kalkınma planlarının uygulanma gerekçeleri ve amaçlarına ait bilgiler verilmiştir.

- I. Kırsal alandaki verimliliği ve istihdam olanaklarını artırarak ulusal düzeyde ekonomik gelişmeye ve sosyal istikrara katkıda bulunmak
- II. Yükseltinin fazla olması, arazinin engebeli yapısı, sert iklim şartları, tarım ve hayvancılıkta verimin düşük olması, sanayileşmenin yeterince gelişememesi
- III. Akarsu ve hidroelektrik potansiyelinin yüksek olması, verimli ovalarının bulunması, yaz döneminin uzun ve kurak olması
- IV. Bölgenin sahip olduğu kaynakları değerlendirerek yöre halkının gelir düzeyini ve yaşam kalitesinin yükseltmek istenmesi

Verilenlerden hangilerinde, bölgenin doğal ortam koşulları daha etkilidir?

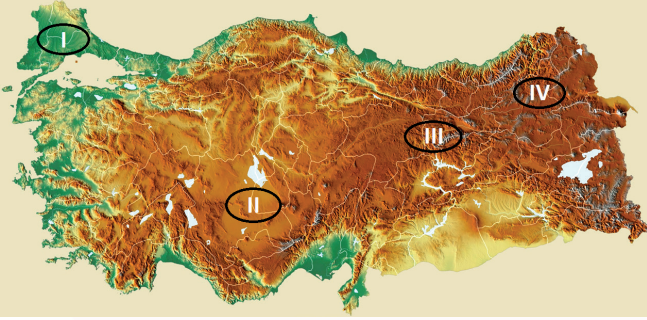
- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve V

11. Günümüzde sanayinin gelişmesi, refah düzeyinin yükselmesi ve insanların dinlenme, gezme ve keşfetme ihtiyaçlarının artması ile daha önemli hâle gelen sektör, Türkiye’de coğrafi konumun, yer şekilleri ve iklim çeşitliliğinin, tarihi ve kültürel değerlerin zenginliğinin etkisiyle hem gelişmiş hem de çeşitlenmiştir.

Yukarıda önemi vurgulanan sektör aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sanayi
B) Turizm
C) Ticaret
D) Ulaşım
E) Madencilik

12. Aşağıdaki Türkiye haritasında dört farklı alan taranarak numaralandırılmıştır.

Taranan alanların hangilerinde iklim koşullarının ulaşım olumsuz etkisi daha fazladır?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) II ve IV
- E) III ve IV

13. Türkiye'nin bazı kesimleri, özellikle doğal koşulların etkisiyle ekonomik açıdan yeterince gelişmemiştir. Bu durum, ekonomik açıdan gelişmemiş kesimlerden gelişmiş kesimlere doğru nüfus hareketine neden olmuştur. Bu da hem göç alan yerde hem de göç veren yerde birtakım mekânsal sorunları ortaya çıkarmıştır. Yaşanan bu olumsuzluğun giderilmesi için devlet, ekonomik açıdan az gelişmiş kesimlerde var olan potansiyeller doğrultusunda çeşitli çalışmalar yapmaktadır.

Verilen bilgide aşağıdaki hangi çalışmadan bahsedilmektedir?

- A) Bölgesel kalkınma projelerini uygulama
- B) Serbest ticaret bölgeleri oluşturma
- C) Demir İpek Yolu Projesi gerçekleştirme
- D) Transit ticaret hacmini artırma
- E) İhracat gelirlerini artırma

14. Aşağıdaki haritada Türkiye'de bazı iller renklendirilerek gösterilmiştir.

Aşağıdakilerden hangisi gösterilen illerdeki kalkınma projesinin temel amaçlarından biri değildir?

- A) Altyapı ve çevre sorunlarını azaltmak
- B) Kuru tarım alanlarını artırmak
- C) Tarımda verim ve gelir artışı sağlamak
- D) Bölge dışına göçü azaltmak
- E) Bölgeler arası dengesizliği azaltmak

15.

Yukarıda verilen Doğu Karadeniz Projesi'nin (DOKAP) illerini gösteren haritada, 2020 yılındaki güncelleme göz önüne alınmadığı için yanlışlık yapılmıştır.

Haritadaki yanlışlık aşağıdakilerden hangisi ile giderilebilir?

- A) Samsun ve Ordu illerinin yeri değiştirilerek
- B) Gümüşhane ve Bayburt illeri çıkarılarak
- C) Amasya ve Çorum illeri de eklenerek
- D) Zonguldak, Bartın ve Karabük illeri de eklenerek
- E) Artvin ili çıkarılarak, Sinop ili eklenerek

Aşağıdaki metni okuyarak ve grafikleri inceleyerek verilen soruları cevaplayınız.

Dünyada ekonomiye yön veren temel sektörler; tarım, sanayi ve hizmet sektörüdür. Her türlü ekonomik faaliyetin yerine getirilmesinde önemli bir role sahip olan hizmet sektörü geniş bir alanı kapsamaktadır. Sektörün içeriğinde danışmanlık, mühendislik, ulaştırma, yazılım, sağlık, eğitim, turizm gibi birçok alan yer almaktadır.

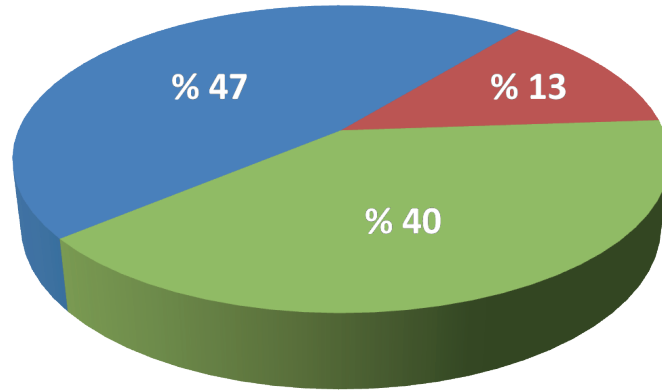
Hizmet sektörü, hem iç hem de dış pazarın altyapısını oluşturduğu için uluslararası ticaret açısından önem taşımakta, istihdam, girişimcilik ve yatırım konularında fırsat oluşturarak ülkedeki yaşam standardının yükseltilmesini sağlamaktadır.

Turizm, ülkelerin ekonomik, politik, toplumsal ve sağlık gibi birçok alanında olumlu etkiye sahip önemli bir hizmet sektörüdür. Turizm, ülkelerin ekonomik gelişmelerini hızlandıran, geliri tabana yayan, ülkelerin refah düzeyinin yükseltip gelişmesine büyük katkılar sağlayan, döviz girdisini, istihdamı, ulusal geliri artıran ve diğer sektörlerin de gelişmesinde öncü rol oynayan bir sektördür.

Türkiye'de hizmet sektörünün hem gayrisafi milli hasıla içindeki oranı hem de çalışan nüfusun istihdamındaki oranı artmaktadır.

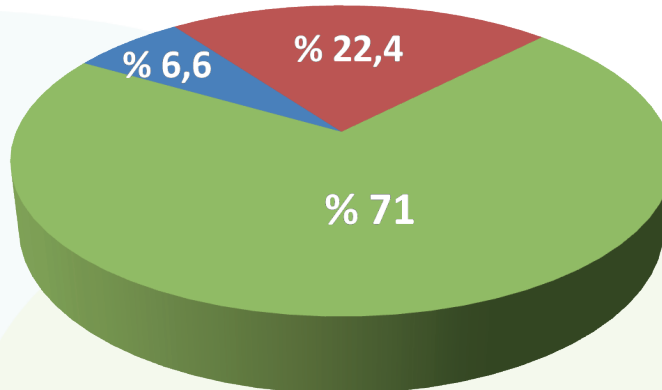
Türkiye'de Sektörlerin Gayrisafi Yurt İçi Hasıla İçindeki Payları (1923)

■ Tarım ■ Sanayi ■ Hizmet

Türkiye'de Sektörlerin Gayrisafi Yurt İçi Hasıla İçindeki Payları (2020)

■ Tarım ■ Sanayi ■ Hizmet

1. Türkiye’de hizmet sektörünün gelişme göstermesindeki nedenleri yazınız.

2. Cumhuriyetin ilk yıllarından günümüze, Türkiye’de tarım, sanayi ve hizmet sektörlerinin ekonomideki paylarındaki değişimi açıklayınız.

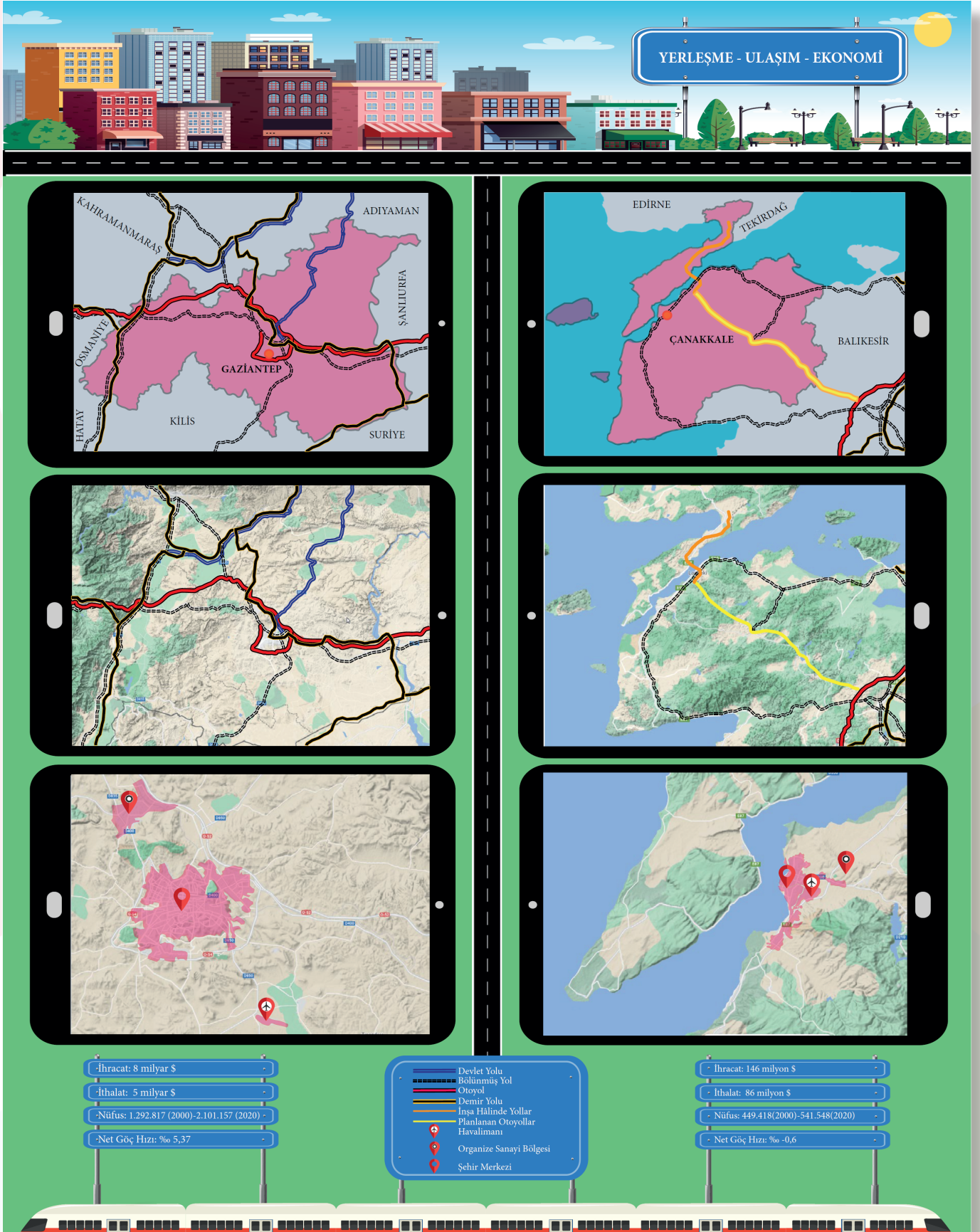
3. Türkiye’de ulaşımın gelişmesinin ticaret ve turizme etkisini açıklayınız.

Beceri Temelli

Aşağıdaki infografik görselden yararlanarak soruları cevaplayınız.

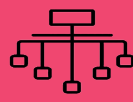

1. Gaziantep ve Çanakkale'nin ulaşım koşullarını karşılaştırınız. Bu durumun her iki ilin yerleşmeleri üzerindeki etkisini değerlendiriniz.

2. Gaziantep ve Çanakkale'de ulaşımın ekonomik faaliyetler üzerindeki etkisini açıklayınız.

3. Yapılması planlanan ve yapım aşamasında olan yolların Çanakkale'deki yerleşmeyi ve ekonomik faaliyetleri gelecekte nasıl etkileyebileceğini belirtiniz.

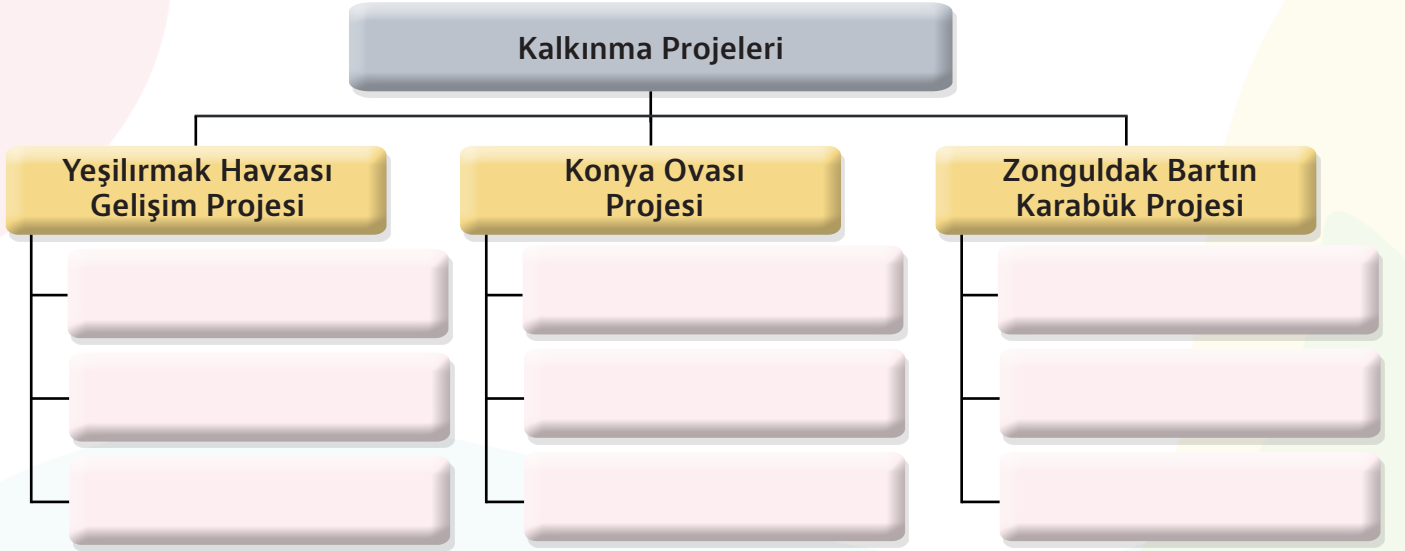
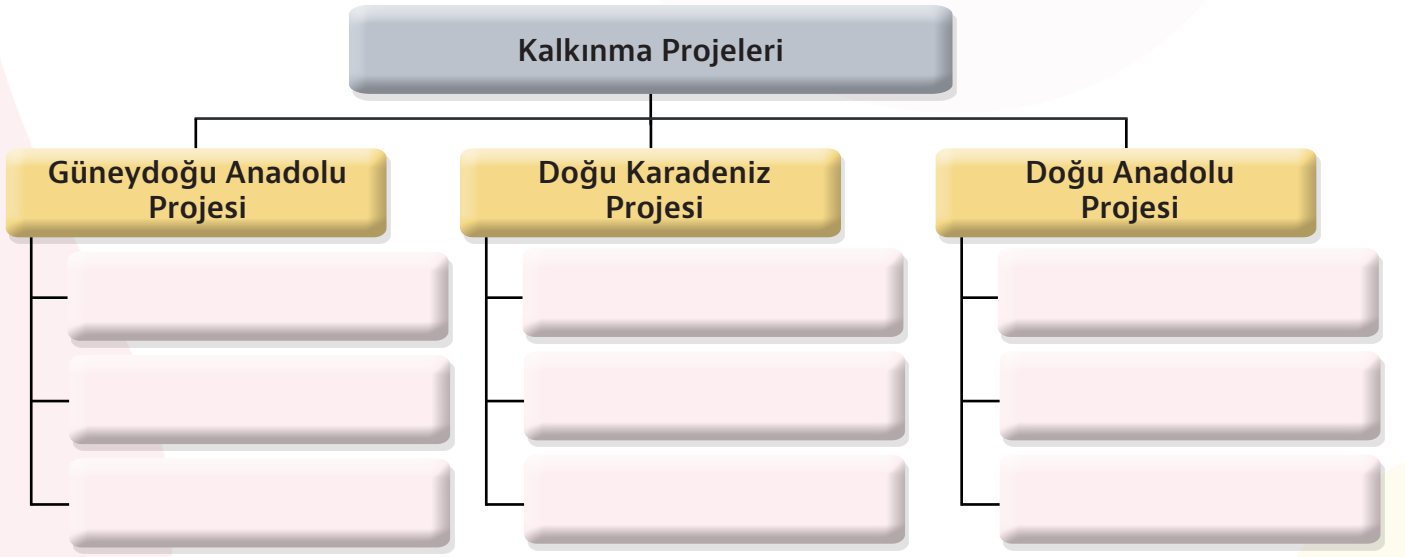

Sınıflandırma

Şemaları, aşağıda verilen illerle doğru olarak doldurarak, kalkınma projesi kapsamında olmayan illeri belirleyiniz.

Samsun	Şırnak	Kars	Ordu	Zonguldak
Kilis	Antalya	Balıkesir	İstanbul	Karaman
Hakkâri	Nevşehir	İzmir	Amasya	Yozgat
Diyarbakır	Malatya	Tokat	Bartın	Edirne
Sinop	Karabük	Adana	Muğla	

Yukarıdaki kalkınma projeleri kapsamında olmayan iller:

.....

.....

Haritayı Kullan

Verilen kalkınma projelerinin isimlerini, kapsadıkları illere göre, haritadaki renklerle ilişkilendirerek aşağıdaki tabloya yazınız.

Konya Ovası Projesi

Doğu Anadolu Projesi

Doğu Karadeniz Projesi

Yeşilirmak Havzası Gelişim Projesi ve Doğu Karadeniz Projesi

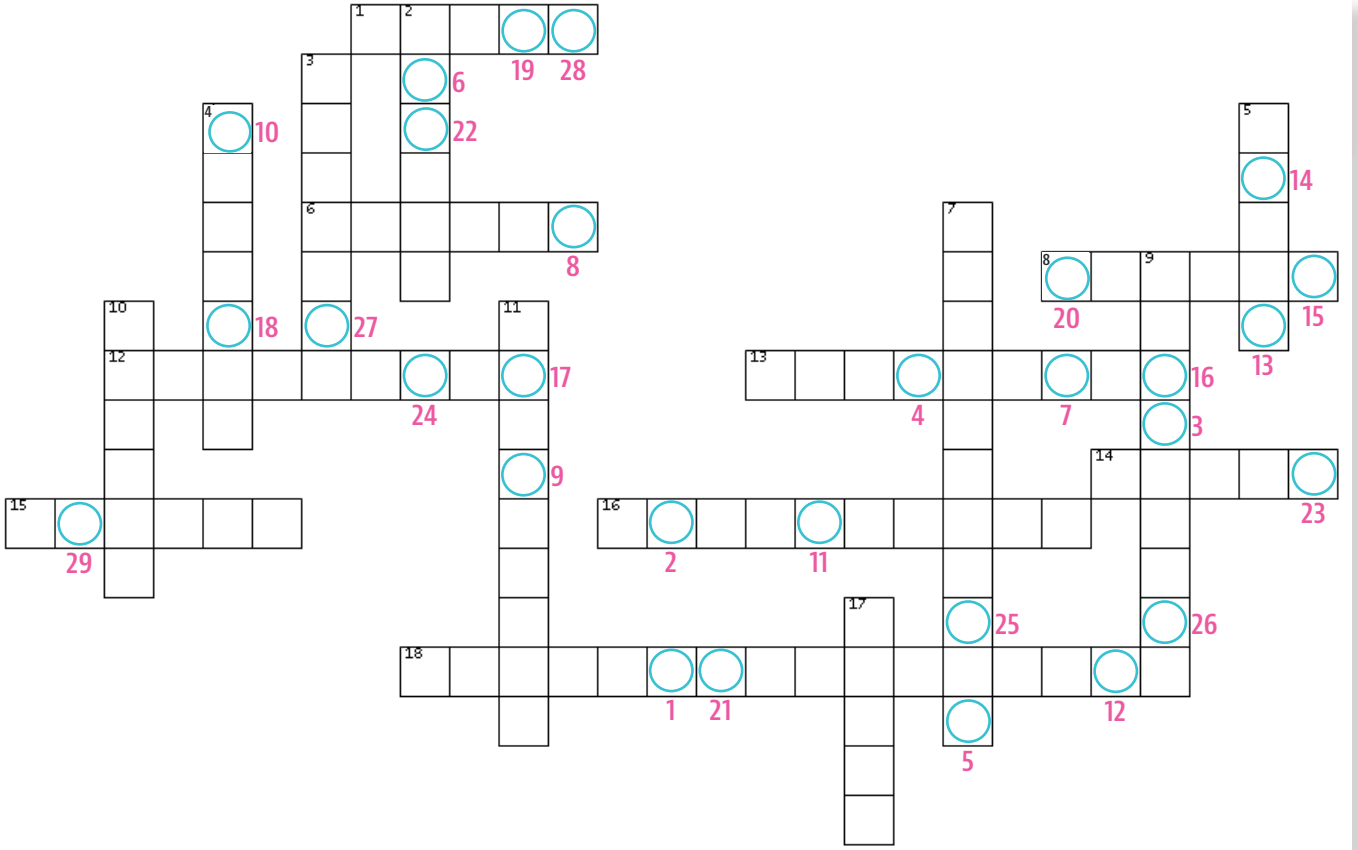
Güneydoğu Anadolu Projesi

Zonguldak Bartın Karabük Projesi

Aşağıdaki bulmacayı çözerek anahtar kelimeyi bulunuz.

SOLDAN SAĞA

1. Doğu Anadolu Projesi'nin en batıda yer alan ili
6. 2020 yılı itibarıyla Çorum ile birlikte DOKAP kapsamına alınan il
8. GAP kapsamında yer alan bir il
12. Türkiye'de son yıllarda hava yolu ulaşımı alanında yapılan yatırımlarla gelişen sektör
13. Batı Karadeniz'de, Bartın ve Karabük ile birlikte aynı projede yer alan il
14. Türkiye'de en fazla orman varlığının olduğu bölgesel kalkınma proje alanı
15. Danimarka, Hollanda ve Japonya gibi ülkelerde GSMH içinde oranı en fazla olan sektör
16. Aksaray, Karaman, Konya, Niğde, Nevşehir, Kırıkkale, Kırşehir ve Yozgat illerinden oluşan proje
18. Sarp ve eğimli arazileriyle ulaşımı etkileyen doğal faktör

YUKARIDAN AŞAĞIYA

2. Anadolu'da kıyı şehir devletlerinin ortaya çıkmasıyla deniz yollarının ve kervan yollarının önem kazandığı tarihi dönem
3. Üreticiden tüketiciye kadar uzanan taşıma, depolama, tezgâhlama ve ambalajlama gibi birçok işlemi kapsayan sektör
4. İpek Yolu ile birlikte, tarih boyunca birçok şehir kurulmasına neden olan önemli ticaret yolu
5. GAP alanının batısındaki akarsu havzası
7. Türkiye'nin en fazla il sayısına sahip bölgesel kalkınma projesi
9. Ulaşım ve haberleşme faaliyetlerinde güvenlik, konfor ve hız gibi özelliklerde en etkili beşeri faktörlerden biri
10. İnsanların dinlenme, gezme ve keşfetme ihtiyaçlarının artmasıyla gelişen sektör
11. Zonguldak Bartın Karabük Projesi alanında yer alan yer altı kaynağı
17. Buz tutması, sağanak yağışlar, sis gibi hava koşulları ile ulaşımı etkileyen doğal faktör

ANAHTAR KELİME

1 2 3 4 5 6 7 8 9

10 11 12 13 14 15

16 17 18 19 20 21 22

23 24 25 26 27 28 29

İpuçlarından yararlanarak verilen harflerden istenilen kelimeyi bulunuz. Renkli kutulardaki harflerden anahtar kelimeye ulaşınız.

1. Birincil ekonomik faaliyet

MRTAI

--	--	--	--	--	--

2. Hedef, amaç

PORJE

--	--	--	--	--	--

3. Gelişme

NAIKMLAK

--	--	--	--	--	--	--	--

4. Alış veriş

TEACİRT

--	--	--	--	--	--	--

5. Eğitim, sağlık, ulaşım

EİZHMT

--	--	--	--	--	--

6. Taşıma, haberleşme

IAŞUML

--	--	--	--	--	--

7. Üretim, tüketim, dağıtım

İMNOEOK

--	--	--	--	--	--	--

8. Ekonomik faaliyet alanı

TÖSRKE

--	--	--	--	--	--

9. İş imkânı

DHİSTAMI

--	--	--	--	--	--	--

10. Dinlenmek, eğlenmek

ZİRTUM

--	--	--	--	--	--

11. İhracat, ithalat

TECTDRAİŞI

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

12. Dış alım

TAİLTAH

--	--	--	--	--	--	--

13. Dış satım

CARATİH

--	--	--	--	--	--	--

14. Tarihi ticaret yolu

PYEİUOLK

--	--	--	--	--	--	--	--

15. Hindistan

YUAOLATAHBR

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

16. Beklemeksizin geçme

İARTTNS

--	--	--	--	--	--	--

17. İletişim

REMABLŞEHE

--	--	--	--	--	--	--	--	--

18. Ulaştırma

ITAĞIMD

--	--	--	--	--	--	--

19. Yakın alan

EGSEÖLLB

--	--	--	--	--	--	--

ANAHTAR KELİME

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20

EŞLEŞTİRME

1. C 2. E 3. A 4. A 5. D 6. F 7. B 8. B

BOŞLUK DOLDURMA

1. Ekonomi 2. Kalkınma 3. Güneydoğu Anadolu 4. Gaziantep 5. Doğu 6. Yeşilirmak 7. Tarım 8. Bölgeler
9. Demir çelik 10. Hizmet 11. Gelişmiş 12. Ulaştırma 13. Dış 14. Kültür 15. Akdeniz 16. Döviz 17. Konum

ÇOKTAN SEÇMELİ

1. B 2. A 3. A 4. D 5. C 6. D 7. E 8. B 9. A 10. C 11. B 12. E 13. A 14. B 15. C

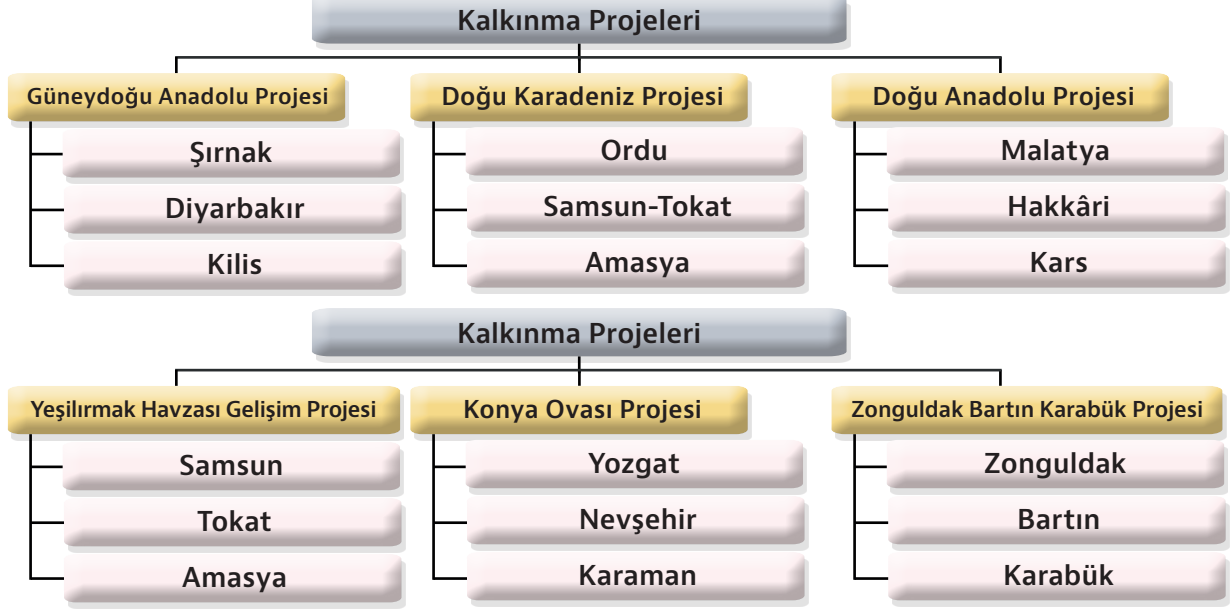
AÇIK UÇLU SORULAR

1. Gelişen teknolojiye paralel olarak insan gereksinimlerindeki artış ve farklılaşma ile birlikte çok değişik hizmet türleri ortaya çıkmıştır. Özellikle insan ağırlıklı istihdam hacmindeki büyük artışlar Türkiye'de hizmet sektörünün gelişme göstermesinde etkilidir. Ayrıca insanların gelir ve boş zamanlarının artması, işgücündeki kadın oranının artması, yeni ürünlerin ortaya çıkması, ekolojiye ve kaynakların kıtlığına daha çok önem verilmesi, insanların yaşam beklentilerinin farklılaşması da dünyada ve Türkiye'de hizmet sektörünün gelişme göstermesinde etkilidir.
2. Türkiye'de hizmet sektörünün gelişimi, Cumhuriyet tarihinden itibaren devam etmektedir. Cumhuriyet'in ilk yıllarında ülke ekonomisinin temelini tarım sektörü oluştururken gerçekleştirilen iktisat kongreleri ve ekonomik sistemlerin değişmesiyle tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de tarım sektöründen sanayi ve hizmet sektörüne doğru bir yönelim olmuştur. Türkiye'de yıllar itibarıyla tarım sektörünün GSYH içindeki payında düşüşler yaşanmakta, buna karşılık hem sanayi hem de hizmet sektörü paylarında artışlar meydana gelmiştir.
3. Türkiye'de gerek iç gerekse dış ticari faaliyetlerin artması için gelişmiş bir ulaşım sistemi gereklidir. Ayrıca ulaştırma sektöründeki yatırımların dengeli ve planlı yapılması, doğal ve kültürel alanların turizm ekonomisine daha sürdürülebilir şekilde katılmasını sağlar.

BECERİ TEMELLİ

1. Gaziantep, Çanakkale'ye göre hem demir yolu hem de kara yollarının kavşak noktasında yer almaktadır. Bu durum, Gaziantep'te ulaşım ile birlikte ticaret ve sanayinin de gelişmesine katkı sağlamıştır. Ekonomik faaliyetlerin gelişmesi; Gaziantep'in göç almasına, şehirde yerleşim alanlarının genişlemesine ve nüfus artışına neden olmuştur. Çanakkale'nin önemli yollara uzak kalması ise şehrin gelişmemesine dolayısıyla nüfusun Gaziantep'e göre daha az olmasına ve göç olayında da tersine bir durum yaşanmasına neden olmuştur.
2. Ulaşım ile birlikte öncelikli olarak ticaret gelişir. Ticaretin gelişmesi ise bölgeler arasında ürün alışverişi ve mamul madde üretimini beraberinde getirir. Doğal olarak bu durum, sanayi faaliyetlerinin gelişmesine katkı sağlar. Gelişen ekonomik faaliyetlerin iş imkânlarını da artıracak düşünülüğünde bu tür bölgelere doğru yoğun göçler yaşanır. Nüfusun ve nüfusa ait ihtiyaçların artması ve çeşitlenmesi, üretimi artıracak gibi yerleşim alanlarının genişlemesi ve gelişmesine de neden olur. Böylece yerleşim alanlarının görünümü değişir. Çanakkale ile karşılaştırıldığında Gaziantep'te ulaşımın ekonomik gelişmeyi hızlandırdığı söylenebilir.
3. Çanakkale'de yapılması planlanan ve yapım aşamasında olan yollar tamamlandığında merkezinde İstanbul'un yer aldığı Türkiye'nin en gelişmiş bölgesiyle kara yolu bağlantısı sağlanacaktır. Bu yollar, gelecekte hem Çanakkale'de üretim artışı ile elde edilecek ürünlerin dış pazarlara daha kolay ve hızlı ulaşmasını hem de bölgeler arası ticaretin Çanakkale üzerinden yapılmasını sağlayacaktır. Artan sermaye birikimi sayesinde sanayi, ticaret, turizm gibi birçok alanda önemli gelişmeler yaşanabileceği ve bu durumun nüfus ve yerleşme üzerinde olumlu etkiler bırakabileceği söylenebilir.

SINIFLANDIRMA

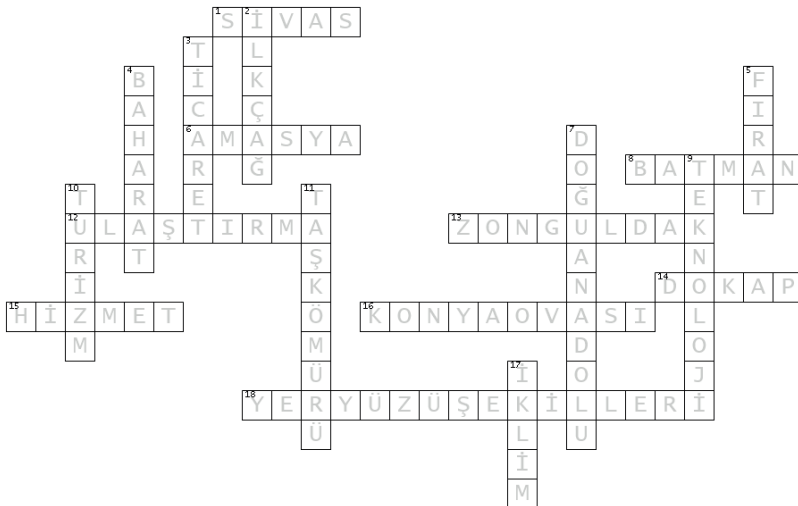

Kalkınma projesi kapsamında olmayan iller:
Antalya, Balıkesir, İstanbul, İzmir, Edirne, Sinop, Adana, Muğla

HARİTAYI KULLAN

BİL - BUL - ÇÖZ

Anahtar Kelime:
ZONGULDAK BARTIN KARABÜK PROJESİ

KELİME AVI

1. Tarım	2. Proje
3. Kalkınma	4. Ticaret
5. Hizmet	6. Ulaşım
7. Ekonomi	8. Sektör
9. İstihdam	10. Turizm
11. Dış ticaret	12. İthalat
13. İhracat	14. İpek yolu
15. Baharat yolu	16. Transit
17. Haberleşme	18. Dağıtım
19. Bölgesel	

Anahtar Kelime:
DOĞU KARADENİZ PROJESİ

Etkileşimli Kitaplar

Beceri Temelli Kitaplar

Soru Bankası

Mobil Soru Bankası

Dinamik Uygulamalar

3B Modeller

YKS Kampı

TRT EBA TV Lise

OGM
MATERYAL

<http://ogmmateryal.eba.gov.tr>